

Манастир Светог Пантелејмона на Светој Гори

Судећи по познатим рукописима, руски манастир на Атосу је основан почетком 11. века, у време кнеза Владимира. Вероватно се звао Ксилург и налазио се на супротној страни полуострва, на месту скита Пресвете Богородице.

Будући да се руско монаштво значајно умножило, у другој половини 12. века, братство одлази у опустели грчки манастир, касније познат као Стари Русик. Он се налази у брду, на око сат времена удаљености од данашњег манастира Св. Пантелејмона.

Тако је било и у време доласка Растка Немањића на Свету Гору, самим крајем 12. века. У Старом Русику је Растко примио монашки чин и постао Сава.

Срби су вековима помагали руски манастир на Светој Гори, посебно цар Душан, а у неколико наврата је овде боравило више српских него руских монаха.

Велико опадање у прошлости је манастир доживео у 17. и 18. веку. Путописац Василије Барски је 1744. обилазио Атос и затекао манастир „у грчким рукама, са зградама склоним паду, калуђери лутају унаоколо по брдима, раде свакојаке послове, једу отпатке и сви их презиру“. Он је истовремено забринуто додао да „и лисице имају своје јазбине и птице своја гнезда, док

Руси немају где главу да склоне“.

Међутим, две деценије касније, 1765. године, број руских монаха се повећао и манастир је пресељен на место уз обалу, где се и данас налази. Ту се начелно налазио мали храм Васкрсења Христовог.

Монаси су пристизали и изграђено је много велелепних грађевина. Градња је трајала до почетка Првог светског рата. Почетком 20. века је у манастиру боравило око две хиљаде монаха. Манастир је и након комунистичке револуције у Русији претрпео тежак период.

Утврђење је приближно правоугаono, уз улаз са јужне стране. Католикон посвећен Св. Пантелејмону је изграђен почетком 19. века и освећен 1882. У порти се налазе и два самостална храма посвећена Успењу Пресвете Богородице и Св. Митрофану, као и 13 параклиса у коначима. Велика трпезарија из 1892. се налази на западној страни, наспрам католикона. Највеће звоно Свете Горе је тешко 13 тона и изливено је за манастир Св. Пантелејмона.

Манастирска ризница и библиотека се одликују изузетно вредном грађом са преко хиљаду рукописа.

Заузима 19. место у хијерархијском поретку светогорских манастира.

Извор: Хиландар

mitropolija.com